

Irodalmi levél Izraelből

Írta: GERVAI SADOR

Kedves Márta!

A nőknek meg van az az anyagián átkozott tulajdonságuk, hogy rögtön, az első pillanatban meg tudják találni — az irodalomban és a szerelemben egyaránt — a legérzékenyebb és legkellemetlenebb pontokat s kérdés alakjában rögtön fel is teszik: mi a véleménye róla? Maga is azt kérdezte: „mi a véleményem a héber és a német szellem közötti kapcsolatról Izrael állama keletében? Helyesnek tartom-e, hogy a végtelenségig elengedem az álláspontot foglaljon el az a két szellemiség egymással szemben?”

Azt hiszem, nemcsak Maga, hanem mindenki, aki nem olvas héberül, kicsit meglepődhetik azon, hogy éppen az utóbbi esztendőben annyi német könyvet fordítottak le héberre, mint soha máskor ezelőtt.

Természetesen, nem Hitler, Alfred Rosenberg és a germán fajelmélet más nagy ságainak a „remekműveit” vették elő, hanem az igazi klasszikus német irodalmat. Arra a kérdésre, hogy van-e jó német, vagy nincs, van-e kétféle németiség, vagy csak egy s az a Hitler-szabású, éppen ezek a héber fordítások adnak feleletet.

Minden kétségen felül volt egy német nemesdék, amely az emberi gondolkodás élen járt s amely alkotásaival örök dicsőséget szerzett a német népek, — amely dicsőségnek a hasonlívószóje és kizsákmányolója mind a mai napig.

Mi itt, Izraelben, soha nem tévesztettük össze Efraim Goethold Lessingét, — a „Nathan der Weise” szerzőjét, Hitler propagandistáival s nem azonosítottuk Herdend Göbbels füllajtáival.

Mi önzéssel mutathatunk rá arra, hogy állanunk megalkulása óta két héber költő is — Jakob Cohen és I. L. Baruch — nekigyűrközött Goethe „Faust”-jának a lefordítására s mindkét átültetés napvilágot is látott. Újbi kiadók Chajim Nachman Bialik, Schiller „Wilhelm Tell” című drámájának a fordítását. Kivételesen szép kiadásban jelent meg Reiner Maria Rilke versei s éppen a héten helyezték el a könyvkereskedések kirakataiban Paul Becker örökértékű „Beethoven” monográfiáját, aki erdeig egézen egyedülálló módon, kivételes művészi tehetséggel mutatta be, hogy milyen szerepet játszott Beethoven életében a zongora, mint szerző, mint hangszer, mennyire befolyásolta szerzeményeinek a megalkotásában s mennyire megszabta témái megválasztásában.

Goethe és Schiller német-sége, amit láthatja, megértő közönségre talált a héber olvasóban, ami természetesen nem jelentheti azt, hogy a Faust-ra tekintve, felmentést adjunk ma élő hivatásos tömeggyilkosoknak.

Mi hisszük azt, hogy kétféle németiség létezik: az egyik, amely volt a mániák, — a kortársaink. S ezek rettenetesen eltávolodtak attól, amit mi német szellemnek ismerünk meg. Gyakran az az érzésünk, egyáltalán minden szellemről eltávolodtak és ellenséglévé váltak.

A mi véleményünk elfogult lehet ebben a kérdésben, de Thomas Mannak lehet, már pedig ő a „Doktor Faustus” című nagy regényében féltérhetetlenül megismétli azt, amit Niemöller hitvalló evangélikus lelkipásztor évekként ezelőtt több beszédében mondott, hogy a németiség vérszörzést keltett a Sétánnal, s ennek a szerződésnek a hódolatában tántorog a pokol szakadéka felé, magával rántva az emberiséget.

Igazi költői mű erről a sántáni birkózásról eddig csak Thomas Mannról jelent meg, egyetlen némettől, aki felment lázadni e sántáni szerződés ellen s oly következetesen rá maradt e lázadás.

hoz, hogy inkább az örökös emigrációt választotta, de soha nem hajlandó visszatérni Németországba.

Ha van német szellem, amelyen a német klasszikusok fejeznek ki, akkor ez a német szellem Hitler óta hazátlanná vált s elvesztette talaját, ha pedig a hitleri szellemet azonosítják a német szellemmel, akkor ez a legtehetségteleg szellem a világon, amely valaha társadalomban és nemzetben megnyilatkozott, mert egyetlen igazi nagy alkotással sem gazdagította a kultúrát.

Nyugodt lelkiismerettel írhatom le, hogy az utóbbi évtizedek német íróitól, nem fordítottak le héberre semmit, mert ezek a művek nem is érdemelték meg, hogy héberül megjelenjenek.

Féltérte elkerülése végett, hangsúlyoznom kell, hogy Franz Werfelt, Stefan Zweigot, Arnold Zweigot, Jakob Wassermann, Felix Saltet, Lion Feuchtwangert, zsidó írónak tartom s ha az ő műveik héberül megjelentek, ebben sem különöség, sem érdekesség nem látok.

Egy bizonyos: a héber szellem nem zárkózik el — még Birkenau és Mauthausen után sem — a német alkotások elől, de arra nem vállalkozik, hogy a többi tehetségtelenség és az üvöltő gyűlölködés német szavakba foglalja, hirtűvé s népszerűsége való törekvést művészetnek ismerje el s teret engedjen neki saját hazájában.

Az, amit ma s amit az elmúlt évtizedekben, német nyelven írtak, — Thomas Mann bibliai regényein kívül! — fabatkát sem ér.

A kortársi német írónak nem hiszünk s éppen ezért nem is kívánjuk, hogy héberül megjelenjenek.

Marxban és Heineban a gátlat zsidóságának engemtelhetetlen kritikusként látjuk és a németiséghez való kapcsolatuk nem több, mint egy oroszlanak ahhoz a ketrechez, amelybe ügyes állatszelidítők bezárták.

A Vatikán erőlyesen követeli Jeruzsálem internacionalizálását

Jeruzsálem: „két ellenséges ország fővárosa”

Vatikánváros (UP). — A Vatikán hivatalos lapja, az Osservatore Romano szombat cikkében ismét felvetette Jeruzsálem nemzetközi státuszának kérdését és éles bírálatot írt az izraeli külügyminisztérium áthelyezését Jeruzsálembe. A Jeruzsálemi beszámoló formájában közölt cikk szerint a külügyminisztérium áthelyezése még bonyolultabb teszi Jeruzsálem már amúgyis bonyolult kérdését.

„Nem mindennapi dolog — írja az Osservatore Romano — hogy egy ország oly városnak a felét választja fővárosának, amelyet felevezetési demarkációs vonal választ ketté. Ez a vonal, legalább is jogi szempontból, nem tekinthető szilárdnak. Az arabok még meg csak olyan térképeknek a közlését sem engedik meg, amelyek feltűntetik a demarkációs vonalat, nehogy közvetve is a határvonal végérvényes elismerésének benyomását keltsék. Az izraeli kormány azonban egészen más álláspontot helyezett, ami a kormány székhelyének Jeruzsálembe való áthelyezésében nyilvánult meg.”

„Ammanban most az a tervvel foglalkoznak, hogy áttegyék a transzjordán parlament székhelyét Jeruzsálem óvárosába. Így tehát megtörténhetik, hogy a Szentvárosban két ellenséges ország fővárosa közvetlen szomszédává válik.

A két fővárost a demarkációs vonal fogja elválasztani, amelyet két ország közül egyik sem tekint végleges határnak. Nem tűzszünet, ha azt állítjuk, — folytatja az Osservatore Romano, — hogy Izrael utolsó lépése még jobban bonyolította a kérdést és csak aggodalmat válthat ki úgy a katolikusok, mint a többi keresztény körében. A keresztények azt remélik, hogy nem fognak megelégedni jogalkaról és nem fogják megsérteni ezeket.”

A Vatikán lapja ezután elutasítja Sárét külügymi-

ne és megint éhínség és nyomorúság várna rá. A Szentváros biztonsága érdekében a Vatikán már többször követelte, hogy Jeruzsálemben külön kormányzat létesítsenek, amely nemzetközi felügyelet alatt állna.

„Az egyetlen lehetőség, hogy Jeruzsálemet megmentsék a Közelkeleten még mindig tomboló gyűlölet elől: különálló területtel deklarálni a Szentvárost, amely közvetlen és hathatós nemzetközi kormányzat alatt áll.” — fejezi be cikkét a Vatikán lapja.

„Egyiptomnak nincsen semmiféle támadó szándéka Izrael ellen mindaddig, amíg Izrael betartja a fegyverszüneti egyezmény előírásait...”

Salem örnagy hangsúlyozta, hogy Nagib tábornok kormányza egyúttal sem változtatja Egyiptom álláspontját Izraellel szemben. A miniszter ezután elmondta, hogy Egyiptom tiltakozott a libanoni kormánytól a sajtótámadások miatt, amelyek a libanoni sajtó az Izraellel kötött hajózási egyezményrel kapcsolatban intézett az egyiptomi kormány ellen. Ismeretes, hogy a két ország között létrejött egyezmény szerint hajórajtokat hajók menedéket kereshetnek a másik ország kikötőiben. Salem örnagy hangsúlyozta, hogy az egyezmény teljesen megfelel a rhodosi fegyverszüneti egyezménynek és nem haladja meg annak kereteit.

A Hitachdut Olaj Hungaria közleményei:

HAIFA

CIPRUSI KIRÁNDULÁS

A haifai helyi csoport által rendezett Földközi-tengeri hajóút Ciprus szigetére való kirándulás a megválasztott stádiumába jutott. A kirándulás időpontját véglegesen megállapították és pénteki szeptember 4-5-6, azaz indulás Haifáról szeptember 4-én, pénteken délelőtt, Ciprus szigeten való tartózkodás 5-én, szombaton, visszatérés Haifára 6-án, vasárnap a reggeli órákban. A HOH minden igyekezete az volt, hogy tagjai és vendégei számára minél előnyösebb feltételek mellett legyen lehetővé ezen különleges kirándulás való részvétel. Az összes helyi csoportok írott részletes felvilágosítással szolgáltak. Mindazok, akik már eddig jelentkeztek, jelennek meg újabb az összes feltételek megismerése és a szükséges iratok leadása végett. További érdeklődők, akik a kirándulásra résztvenni óhajtának, jelentkezzenek minél sürgősebben, mert a jelentkezési határidőt rövidesen lezárjuk.

AFULA

A H. O. H. afulai helyi csoportja 2. évi augusztus 3-án, hétfőn este 8 órai kezdettel a Carmel-kávéház (Afula - Egged mögött) kertélyiségében műsoros baráti összejövetelt rendez, amelyre Ont, B. családját és vendégeit szívesen látjuk. — Rendes polgári kávéházi árak, díjtalan belépés.

A vezetőség

NATANJA

A HOH natanjai színielőadása 1953 július 1-én megtörtént választmányi gyűlésén a következő tisztségeket választották meg:

Elnök: Dr. Jakob László; ügyvezető elnök: Löve Emyán; alelnökök: dr. Kallos László, dr. Gonda László; főtitkár: Weisz Simon; titkár: Rimonyi Mordeháj; pénztárnok: Weisz Márton, ellenőrök: Markovics Sándor, Ferroth Armin; jegyző: dr. Alexander Kátó; házvezető: Ruzsánszky Vilad.

A né csoport vezetőségének tagjai: Löve Bogdy, Grünberg Lea, Weisz Erzsike, dr. Kallos László, Rujder Márton, Karmel Jenő, dr. Gerstl, Ruzsák Somo.

TEL-AVIV

A HOH héber tanfolyamának Gross Elieser (tanár vezetésével) általános ismeretanyagú képzés kezdődött és a képzés, ugyanúgy intenzív kurzus, valamint a zsidó nyelv tanítását is tartják. A képzés kezdődött hétfőn este 8 órai kezdettel, akik írt-írdőket tovább fejleszthetik. Tanítás napközben és az esti órákban. Jelentkezése naponta délután 6-9 óráig Gross tanárnál az iskolában, Tel-Aviv, Haschachar u. 2. sz. alatt.

Az egyiptomi propaganda-miniszter a külügyminisztérium áthelyezéséről

Kaisó (UP). — Salem örnagy, Egyiptom propaganda-minisztere tegnap kijelentette, hogy az izraeli külügyminisztérium Jeruzsálembe való áthelyezése az UNO-határozatok újabb megszegését jelenti. A miniszter ezután így folytatta:

SPORT

OKOLVIVAS

Augusztus 8-án, szombaton, az izraeli bókivívósport eddigi történetének legjelentősebb eseménye fog lejátszódni Tel-Avivban. Tel-Aviv válogatott bókivívói első nemzetközi mérkőzésükön önkéntes győzelmet értek el a belgrád válogatottal szemben.

A jugoszláv szövetség vezetői már elküldték az alírt szerződést, amelyben kötelezik magukat, hogy legjobb csapatukkal állnak ki a tel-avivi együttes ellen. A mérkőzést a Hápoel jaffai sporttelepen, este, villanyfény mellett rendezik meg; így lehetővé válik annak arra, hogy sok ezer néző láthassa közelebbről az érdekes és nagy jelentőségű sporteseményt.

A tel-avivi válogatott csapat 4-ikén, kedden, Rámád-Gáiban, edzőtáborba vonul és úgy készül fel nagy feladatára. Marziovics szövetségi kapitán a 18 legjobb versenyzőt hívta meg a táborba és csak a hét végén jelöli ki közülük a versenyen résztvevő csapatot. A válogatott keret tréningjét Freitag szövetségi tréner vezeti Sírak segédtrener támogatásával.

Jugoszláv versenyzők 5-ikén, szerdán, érkeznek. A csapatban több jugoszláv országos bajnok szerepel. A mérkőzésről az izraeli rádió este 9 órák kezdettel Naha, Ben Avrahám vezetésével helyszíni közvetítést ad.

Országos kosárlabda-bajnokság

Az országos kosárlabda szövetség elsőosztályú bajnokcsapata a múlt hét végén a Makkabi Tel-Aviv csapata kettős győzelmet aratott. Pénteken a Hápoel Cholon ellen játszott és 64:22 (27:10) arányban könnyen nyert. A Hápoel Cholon az ország egyik legerősebb együttese és bármely csapatnak is komoly problémát jelent a legyőzése. Errekes, hogy a Makkabi Tel-Aviv ellen nem lesz a cholon Hápoel eredményesen játszani és most is egészen egyoldalúan játékosak, állandó Makkabi irány mellett szenvedett el nagy pontarányú vereséget. A mérkőzés legjobbjai Sneur (Makkabi) volt, aki egymaga 26 kosarat dobott.

Szombaton a Makkabi Tel-Aviv ellenfele a Hápoel Máján Baruch csapata volt. Ezen a mérkőzésen a Makkabi 47:28 (22:13) arányban győzött. A mérkőzésen legnagyobb részben mutattak be mindkét részben.

Ugyancsak pénteken játszott a Makkabi Hadarom Tel-Aviv a Hápoel Máján Baruch ellen és igen érdekes küzdelem után 53:34, félidő 26:24 pontarányal győzött. Az első félidőben kiegyenlített játék folyt, szünet után a Hápoel csapata összeomlott és ellenfele nélkül adta meg magát.

Országos tenisz csapatbajnokság

A Makkabi Tel-Aviv/B csapata Natanján játszott a natanjai Tenisz Klub csapattal és azt 4:1 arányban megnyerte. A Makkabi játékosai közül a következők győztek: Porat Zevé ellen 5:7, 7:5 és 10:8 arányban; Ass-Gross ellen 6:1, 6:4 arányban; Ass-Salamon-pár ellen a Priesner-Gross-pár ellen 10:12, 7:5, 8:6 arányban. A második páros mérkőzést a Natanja Tenisz Klub feladta. A natanjai csapat egyetlen győzelmét Priesner érte el Bachar ellen 6:4, 6:1 arányban.

Asztali teniszverseny

Bét-Lidben asztali teniszverseny keretében avatták fel a Hápoel új sporttermet. A versenyen 40 felnőtt és ifjúsági versenyző vett részt. A felnőtté versenyét Blinsemann (Rámáná), az ifjúságiak versenyét J. Moshe (Kfar Járok) nyerte meg.

MEGTÖRTÉNT...

A diplomata keztyűje...

Egy kibucnyikot az egyik külföldi követségünkhöz kineveztek tisztviselőnek. Elutazás előtt végigjárta az üzleteket, hogy munkakörének megfelelő öltözetet vásároljon. Többek között feheres keztűt is kért. A kereskedő adott neki egy párat, felhívta őket és azután megkérdezte:

— Hol van a harmadik keztű?

Hát az mire való volna? — kérdezte a kereskedő.

— Hogy a kezemben tartsam, ahogy a diplomaták szokták...

Ambíciós mama

Jascha Heifetz egyik koncertje előtt egy anya gyermekével a pénztárhoz lépett.

— Mennyibe kerül a jegy a harmadik sorban? — kérdezte.

— Minden jegy elkekt — hangzott a válasz.

— En csak a jegy árát akarom tudni — szökt az asszony.

— Ót font — mondta végre a pénztáros.

— Az asszony ekkor a fiához fordult:

— Hallod, az emberek öt fontot fizetnek egy jegyért! Rászánod hát végre magad, hogy hegedülni tanulj?

Vatikán sikun

— Tehát ezen a helyen lesz a vaticán sikunja? — azt mondják, hogy sok rossz oldala van ennek a helynek.

— Ugyan jelentéktelen dolgok. Ezakon van a városi szemétdomb, délen egy gumigyár, keleten egy ecetgyár, nyugaton pedig egy üveggyár.

— És egy ilyen sikunban fogom eltölteni az életemet? — Nem olyan borzasztó, vannak ennek jó oldalai is. Előszörban a sikun olcsó, azonkívül pedig mindig fogod tudni, hogy merről fúj a szél...

San Franciscoban egy újságról kérdést intézett néhány íróhoz, hogy képzellik el az életet 2053-ban?

Ernst Hammingway a levetekzőképpen válaszolt:

— Sajnos nem tudok elég tenni kéredemnek, mert arról sincs fogalma, hogyan fog kinézni a világ a jövő héten.

Ügyesség

Jascha Heifetz egy társaságban találkoztott egy világhírű boxbajnokkal.

— Van egy közös tulajdonságunk — mondotta neki a hegedűművész — mindketten a kezünkben élünk.

— Ön nagyon ügyes lehet Heifetz úr — mondotta a boxbajnok — a boxolásnak semmi nyoma nem látszik az arcán.

A Vatikánban

Egyeser egy francia hercegi látogatást tett a Vatikánban és nagy meglepetéssel látta, hogy milyen fényűzés közepe a pápa. Nem tudott uralkodni magán és meg is jegyezte:

— A történelemben úgy tanultuk, hogy a próféták és Isten szolgái szerényen és egyszerűen éltek.

— Ez igaz — mondotta a pápa, — abban az időben azonban a királyok még juhászok voltak.

Hosszú élet

Walter Scott egyik barátjával sétált az utcán. Koldus lépett hozzájuk és alamiznát kért. Scott kinyitotta a pénztárcáját, nem talált azonban aprópénzt, mire félfontot adott a koldusnak.

— Ne felejtse el, hogy adósom maradt.

— Adja az Isten hogy Ön addig éljen, amíg ezt a tartozásomat kifizetem — válaszolta a koldus.

BLUM AMBRUS lett Argentina országos főrabija

Nemrég zajlott le az argentinai országos főrabijaválasztás, amely csaknem teljes évig tartott. A heves választási küzdelem során a leadott szavazatok nyolcvan százalékát Blum Ambrus magyarországi rabbi kapta, aki igen rövid idő alatt futotta be ezt a fényes karriert.

Blum Ambrus, aki anyai részről a soproni, apai részről pedig a berettyóújfalusi rabbi unokája, 1913-ban született Nagykárolyban és a pozsonyi jesiván nyerte el rabbiképesítését. Ezután két év alatt elvégezte a budapesti zsidó gimnázium nyolc osztályát, majd 1940-ben alijázott és Jeruzsálembe költözött, ahol elvégezte a héber egyetemet. A boldog emlékeztető Ostrovszki rabbi közvetlen munkatársa lett, a Váád Leumiban dolgozott és élnoke volt a Hitachdut Olaj Hungaria Jeruzsálemi csoportjának. A Szóchnut igyekezett hasznosítani Blum Ambrus rendkívül nyelvtudását s a hat nyelvet tökéletesen tudó fiatal rabbit 1945-ben mentő-

munkára Európába küldte. Hosszu ideig Budapestben tevékenykedett az alijá bét érdekében.

A Mizrahi 1946-ban Argentínába delégetta, ahol kitűnő spanyolnyelvű hitközségnak bizonyult. Előbb a szefárd hitközség rabbija lett, majd az askenázok választották meg rabbijuknak. Argentínában köztudott dolog, hogy Blum rabbi a Peron családdal is megkedvelte magát és az élnokeké megihitt barátja.

Az argentin kormány 1952-ben elrendelte az országos főrabijaválasztást. A hitközségek többsége Blum Ambrust jelölte. Megválasztása mégsem ment simán, mert Blum Ambrus az összes argentinai zsidók jelöltje akart lenni és hogy pártonkivüliséget bizonyítsa, kilépett a Mizrahi kötelekéből. Ezért a Mizrahi elnökelőtet állított vele szemben, Avigdor brooklynai déján személyében, aki azonban a leadott szavazatoknak csak husz százalékát kapta meg.

(b. m.)

... ÉS MEGIS MINDENKOR-MINDENEKFELETT „Hazwi” cikória A TÖKÉLETES PÓTKÁVÉ, 1881

PENZT LOMBARD „TALPIOT”-TOL Vezetők: ERDŐS L. és STUSSEL ékszerész (Kolozsár) Haifa HERZL-U. 61 II. lépcső fölémelet

Nyári nadragok: Kesztyű 7.900-101 Tropicál 6.250-101 Amerikai gabaró 10.500-101 Nyári kabátok 13.-101 M. PRESSLER TEL-AVIV Ben Jehuda 20.

